

DIREKTIVA SAVETA EU BR. 2003/09/EC O MINIMALNIM USLOVIMA ZA PRIJEM AZILANATA U DRŽAVE ČLANICE (2003)¹

SAVET EVROPSKE UNIJE,

imajući u vidu Ugovor o osnivanju Evropske zajednice, a naročito tačku 1(b) prvog podstava člana 63. ovog ugovora;

imajući u vidu predlog Komisije;²

imajući u vidu mišljenje Evropskog parlamenta;³

imajući u vidu mišljenje Komiteta za ekonomska i socijalna pitanja;⁴

imajući u vidu mišljenje Komiteta regija;⁵

budući da:

(1) Zajednička politika azila, uključujući i zajednički evropski sistem azila, predstavlja sastavni deo cilja Evropske unije u uspostavljanju područja slobode, bezbednosti i pravde, dostupnog svima koje su okolnosti primorale da legitimno zatraže zaštitu u Zajednici.

(2) se na specijalnom sastanku, održanom u Tampereu 15. i 16. oktobra 1999. godine, Evropski savet odlučio da radi na uspostavljanju zajedničkog evropskog sistema azila, zasnovanog na potpunoj i sveobuhvatnoj primeni Ženevske konvencije o statusu izbeglica od 28. jula 1951, dopunjene Protokolom iz Njujorka od 31. januara 1967, zadržavajući pri tom princip zabrane proterivanja ili vraćanja silom (*non-refoulement*).

(3) Zaključci sa sastanka iz Tamperea predviđaju da zajednički evropski sistem azila treba, u najkraćem roku, da definiše zajedničke minimalne uslove za prijem lica koja traže azil (azilante).

(4) utvrđivanje minimalnih standarda za prijem azilanta predstavlja korak dalje ka evropskoj politici azila.

(5) ova direktiva uvažava osnovna prava i poštuje načela iz Povelje o osnovnim ljudskim pravima Evropske unije; da ova direktiva posebno teži obezbeđivanju punog poštovanja ljudskog dostojanstva i promovisanju primene članova 1. i 18. pomenute povelje.

(6) u pogledu postupanja sa licima na koja se odnosi ova direktiva, države članice obavezuju instrumenti međunarodnog prava čije su članice i koji zabranjuju diskriminaciju.

(7) je potrebno ustanoviti minimalne standarde za prijem azilanta koji će biti dovoljni da im obezbede dostojanstven životni standard i jednake (ili slične) životne uslove u svim državama članicama.

(8) usklađivanje uslova za prijem azilanta treba da doprinese ograničavanju dodatnog kretanja lica koja traže azil, što je posledica različitih uslova za dobijanje azila.

(9) je potrebno predvideti posebne uslove za lica sa posebnim potrebama.

(10) je potrebno predvideti posebne uslove za prijem lica koja se nalaze u pritvoru, koji će odgovarati situaciji u kojoj se ova lica nalaze.

(11) u cilju obezbeđivanja minimalnih procesnih garancija, potrebno je pružiti informacije o organizacijama i grupama koje pružaju pravnu pomoć, i mogućnost uspostavljanja kontakta sa takvim organizacijama ili grupama lica.

(12) je potrebno ograničiti mogućnost zloupotrebe sistema prijema tako što će se definisati slučajevi u kojima se umanjuju ili uskraćuju uslovi za prijem lica koja traže azil.

(13) je potrebno obezbediti efikasne nacionalne sisteme prijema i saradnju među državama članicama na polju prijema lica koja traže azil.

(14) je potrebno ohrabrivati odgovarajuću koordinaciju nadležnih organa u pogledu prijema lica koja traže azil, i da stoga treba stimulisati skladne odnose između lokalnih zajednica i centara za smeštaj azilanta.

(15) minimalni standardi treba da budu takvi da dopuštaju državama članicama da zadrže ili uvedu povoljniji tretman za državljane trećih zemalja ili za lica bez državljanstva koja traže međunarodnu zaštitu od država članica.

(16) u tom duhu države članice se takođe pozivaju na primenu odredaba ove direktive u vezi sa postupcima odlučivanja o zahtevima za oblicima zaštite drugačijim od onih koji proističu iz Ženevske konvencije, a odnose se na državljane trećih zemalja i lica bez državljanstva.

(17) je potrebna redovno ocenjivanje sprovođenja ove direktive.

(18) s obzirom da se ciljevi predloženih aktivnosti, tj. uspostavljanje minimalnih standarda za prijem lica koja traže azil u državama članicama, zbog obima i posledica predloženih aktivnosti ne mogu na odgovarajući način sprovesti

¹ Usvojeno u Briselu, 27. januara 2003 (OJ - Official Journal of the European Union) – L 31/18, 6. februar 2003. godine.

² OJ C 213 E, 31. 7. 2001. godine, str. 286.

³ Mišljenje od 25. 04. 2002. godine.

⁴ OJ C 48, 21. 2. 2002. godine, str. 63.

⁵ OJ C 107, 3. 5. 2002. godine, str.85.

na nivou država članica, Zajednica će usvojiti odgovarajuće mere u skladu sa načelom supsidijarnosti, kako je definisano članom 5. Ugovora o EU; u skladu s načelom proporcionalnosti definisanim istim članom, Direktiva ne seže dalje od onog što je neophodno za postizanje tih ciljeva.

(19) je, u skladu sa članom 3. Protokola o položaju Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Irske, koji je u vidu aneksa pridodat Ugovoru o Evropskoj uniji i Ugovoru o osnivanju EZ, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije je pisanim putem 18. avgusta 2001. izrazilo želju da učestvuje u procesu usvajanja i primene ove direktive.

(20) u skladu sa članom 1. pomenutog Protokola, Irska ne učestvuje u procesu usvajanja ove direktive, te da shodno tome, a ne prejudicirajući član 4. gore pomenutog protokola, odredbe ove direktive ne odnose se na Irsku.

(21) u skladu sa članovima 1. i 2. Protokola o položaju Danske, koji je u vidu aneksa pridodat Ugovoru o Evropskoj uniji i Ugovoru o osnivanju EZ, Danska ne učestvuje u procesu usvajanja ove Direktive, pa prema tome nije obavezana Direktivom niti se njene odredbe imaju primenjivati na njenoj teritoriji,

USVOJIO JE OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I CILJ, DEFINICIJE I OPSEG VAŽENJA

Član 1. Cilj

Cilj ove direktive je definisanje minimalnih standarda za prijem lica koja traže azil u državama članicama.

Član 2. Definicije

Za potrebe ove direktive:

- (a) „Ženevska konvencija“ označava Konvenciju o statusu izbeglica od 28. jula 1951. dopunjenu Protokolom iz Njujorka od 31. januara 1967;
- (b) „zahtev za dobijanje azila“ označava zahtev koji podnese državljanin treće države ili lice bez državljanstva, a koji država članica može smatrati zahtevom za stavljanje pod međunarodnu zaštitu, u skladu sa Ženevskom konvencijom; pretpostavlja se da je svaki zahtev za stavljanje pod međunarodnu zaštitu istovremeno i zahtev za dobijanje azila, osim ukoliko državljanin treće države ili lice bez državljanstva izričito ne zatraži neki drugi vid zaštite za koji može podneti poseban zahtev;
- (c) „podnosilac zahteva“ ili „azilant“ označava državljanina treće države ili lice bez državljanstva koje je podnelo zahtev za dobijanje azila i o kojem još nije doneta konačna odluka;
- (d) „članovi porodice“ označavaju, u obimu u kome je porodica već postojala u zemlji porekla, sledeće članove porodice podnosioca zahteva koji se nalaze u istoj državi članici u kojoj je podnet zahtev za dobijanje azila:
 - (i) supružnik podnosioca zahteva ili njegov/njen nevenčani partner sa kojim živi u stabilnom odnosu u slučaju kada zakoni ili praksa države članice kojoj se zahtev podnosi bračnu zajednicu izjednačava sa vanbračnom zajednicom u zakonskim propisima o položaju stranaca,
 - (ii) maloletna deca para pomenutog u tački (i) ili podnosioca zahteva, pod uslovom da nisu u braku i da su izdržavana lica, bez obzira na mesto rođenja i bez obzira da li su rođena u bračnoj ili vanbračnoj zajednici ili su usvojena prema zakonu te države;
- (e) „izbeglica“ označava lice koje ispunjava uslove iz člana 1(A) Ženevske konvencije;
- (f) „izbeglički status“ označava status koji je država članica odobrila licu koje je izbeglica i koje je primljeno na teritoriju te države članice;
- (g) „postupci“ i „žalbe“ označavaju postupke i žalbe ustanovljene zakonima država članica;
- (h) „deca bez roditeljske pratnje“ označavaju lica mlađa od 18 godina koja stignu na teritoriju države članice bez pratnje odrasle osobe odgovorne za njih, bilo po zakonu ili po običajima, ili sve dok takva osoba ne vodi brigu o njima; termin takođe označava i maloletna lica napuštena nakon ulaska na teritoriju države članice;
- (i) „uslovi prijema“ označavaju skup mera koje države članice pružaju azilantima u skladu sa ovom direktivom;
- (j) „materijalni uslovi prijema“ označavaju uslove za prijem kao što su smeštaj, hrana i odeća, u naturi ili u vidu finansijske pomoći ili vaučera, kao i dnevni džeparac;

(k) „pritor“ označava zadržavanje azilanta od strane države članice na određenom mestu na kojem je podnosilac lišen slobode kretanja;

(l) „centar za smeštaj“ označava bilo koje mesto koje se koristi za kolektivni smeštaj azilanata.

Član 3.

Opseg važenja

1. Ova direktiva primenjuje se na sve državljane trećih država i lica bez državljanstva koja podnesu zahtev za dobijanje azila na granici ili na teritoriji države članice, sve dok im je dozvoljen boravak na toj teritoriji kao azilantima, kao i na članove njihovih porodica ukoliko se i na njih odnosi zahtev za dobijanje azila u skladu sa unutrašnjim pravom te države.

2. Ova direktiva se neće primenjivati kada se zahtev za diplomatski ili teritorijalni azil podnese u predstavništvima država članica.

3. Ova direktiva se neće primenjivati u slučajevima u kojima ima mesta primeni Direktive Saveta 2001/55/EC od 20. jula 2001. godine o minimalnim standardima za davanje privremene zaštite u slučajevima masovnog priliva raseljenih lica i merama koje izjednačavaju preuzete terete među državama članicama kod prijema takvih lica i snošenja posledica tog čina.⁶

4. Države članice mogu primeniti ovu direktivu i na postupke odlučivanja po zahtevima za druge vrste zaštite, osim onih koji proističu iz Ženevske konvencije za državljane trećih država ili lica bez državljanstva za koje se utvrdi da nisu izbeglice.

Član 4.

Povoljniji tretman

Države članice mogu uvesti ili zadržati odredbe o povoljnijem tretmanu u pogledu uslova prijema azilanata i drugih bliskih rođaka podnosioca zahteva koji se nalaze u istoj državi članici, kada su oni izdržavana lica od azilanta, ili iz humanitarnih razloga, u meri u kojoj su te odredbe u skladu sa ovom direktivom.

POGLAVLJE II

OPŠTE ODREDBE O USLOVIMA PRIJEMA

Član 5.

Informacije

1. Države članice dužne su da u razumnom roku, koji nije duži od petnaest dana od dana kada je zahtev za azil predat nadležnom organu, obaveste azilante o svim beneficijama i obavezama kojih se moraju pridržavati u vezi sa uslovima prijema.

Države članice će se pobrinuti da podnosioci zahteva dobiju informacije o organizacijama ili grupama lica koje pružaju određenu pravnu pomoć, kao i organizacijama koje im mogu pomoći ili da ih informišu o uslovima prijema i zdravstvenog zbrinjavanja koja im je na raspolaganju.

2. Države članice će sve informacije pomenute u stavu 1. dati u pismenoj formi i, koliko je to moguće, na jeziku koji podnosioci zahteva mogu razumeti. U odgovarajućim slučajevima, informacije mogu biti date i usmeno.

Član 6.

Dokumentacija

1. Države članice će, u roku od tri dana od podnošenja zahteva nadležnom organu, podnosiocu zahteva izdati dokument na njegovo/njeno ime kojim se potvrđuje njegov/njen status azilanta, ili dozvolu boravka na teritoriji države članice dok se razmatra njegov/njen zahtev za dobijanje azila.

U dokumentu će biti izričito navedena eventualna zabrana kretanja imaooca dokumenta na celoj ili na delu teritorije

države članice.

2. Države članice mogu isključiti primenu ovog člana kada se azilant nalazi u pritvoru ili u postupku odlučivanja o zahtevu za dobijanje azila koji je podnet na granici, ili u kontekstu postupka odlučivanja o pravu podnosioca zahteva da legalno uđe na teritoriju države članice. U posebnim slučajevima tokom razmatranja zahteva za dobijanje azila, država članica može podnosiocima zahteva izdati druge vrste isprava koje odgovaraju onima opisanim u stavu 1.
3. Dokument pomenut u stavu 1. ne mora nužno biti i dokaz identiteta podnosioca zahteva.
4. Države članice će preduzeti potrebne mere radi izdavanja dokumenata iz stava 1. azilantima, koji moraju važiti dok god im je dozvoljeno da ostanu na teritoriji države članice ili na njenoj granici.
5. Države članice mogu izdati podnosiocima zahteva putnu ispravu kada je, zbog ozbiljnih humanitarnih razloga, njihovo prisustvo u drugoj državi nužno.

Član 7.

Boravak i sloboda kretanja

1. Azilanti se mogu slobodno kretati unutar teritorije države članice domaćina ili unutar područja koje im ta država članica odredi. Tako određeno područje ne može uticati na neotuđivu sferu privatnog života azilanata, kao što im mora biti obezbeđen i odgovarajući pristup svim beneficijama koje se pružaju na osnovu ove direktive.
2. Države članice mogu odlučiti o mestu boravka azilanta iz razloga javnog interesa, javnog reda ili, kada je to potrebno, radi efikasnog obrađivanja i delotvornog razmatranja njegovog/njenog zahteva za dobijanje azila.
3. Zaštita javnog reda i drugi razlozi pravne prirode mogu ovlastiti države članice da ograniče kretanje podnosioca zahteva na određeno područje u skladu sa njihovim unutrašnjim pravom.
4. Države članice mogu usloviti uživanje materijalnih sredstava za prijem faktičkim i efektivnim boravkom podnosioca zahteva u određenom mestu, koje odredi država članica. Takva odluka, koja može biti opšte prirode, donosi se pojedinačno i mora imati zakonski osnov.
5. Države članice će predvideti mogućnost izdavanja privremene dozvole podnosiocima zahteva da napuste mesto boravka pomenuto u stavovima 2. i 4. i/ili na određenom području pomenutom u stavu 1. Odluke moraju biti donete objektivno i nepristrasno, za svaki slučaj posebno. Negativna odluka mora imati obrazloženje. Podnosiocu zahteva neće biti potrebna dozvola da se pojavi pred državnim organima ili sudovima kada je njegovo/njeno prisustvo neophodno.
6. Države članice zahtevaće od podnosioca zahteva da obavesti nadležne organe o svojoj adresi, kao i svakoj promeni adrese u najkraćem mogućem roku.

Član 8.

Porodice

Države članice će preduzeti odgovarajuće mere da održe na okupu porodice koje se nalaze na njihovoj teritoriji, u meri u kojoj je to moguće, ukoliko im je ta država članica obezbedila smeštaj. Takve mere sprovodiće se uz pristanak podnosioca zahteva.

Član 9.

Lekarski pregled

Države članice mogu zahtevati od podnosioca zahteva da se podvrgne lekarskom pregledu iz razloga javnog zdravlja.

Član 10.

Školovanje i obrazovanje maloletnih lica

1. Države članice će omogućiti maloletnoj deci azilanata i azilantima koji su maloletni pristup obrazovnom sistemu pod uslovima sličnim onima koje uživaju državljani države članice domaćina, sve dok se protiv njih ili njihovih roditelja ne sprovede mera proterivanja. Obrazovanje se može obezbediti i u centrima za smeštaj. Država članica o kojoj se radi može propisati da se pristup obrazovnom sistemu ograniči samo na državni obrazovni sistem. Maloletna lica moraju biti mlađa od zakonom određenog doba za punoletstvo u državi članici u kojoj je podnet zahtev ili u kojoj se razmatra zahtev za dobijanje azila. Države članice neće uskratiti srednjoškolsko obrazovanje

samo iz razloga što je maloletno lice postalo punoletno.

2. Pristup obrazovnom sistemu može biti odložen najduže tri meseca od dana podnošenja zahteva za dobijanje azila od strane maloletnog lica ili njegovih roditelja. Ovaj period može biti produžen do godinu dana u slučaju da postoji obezbeđeno specijalno obrazovanje a u cilju olakšavanja pristupa obrazovnom sistemu.

3. Tamo gde pristup obrazovnom sistemu definisanom u stavu 1. nije moguć usled posebnih okolnosti u kojima se maloletno lice nalazi, država članica može ponuditi drugačije obrazovne aranžmane.

Član 11.

Zapošljavanje

1. Države članice će odrediti period, koji teče od dana kada je podnet zahtev za dobijanje azila, tokom kojeg podnositelj zahteva neće imati pravo pristupa tržištu rada.

2. Ukoliko prvostepena odluka ne bude doneta u roku od godinu dana od podnošenja zahteva za azil, a do ovog kašnjenja nije došlo usled propusta podnosioca zahteva, države članice odlučiće o uslovima pod kojima se podnositelj zahteva dozvoljava pristup tržištu rada.

3. Pristup tržištu rada neće biti uskraćen tokom žalbenog postupka, kada žalba na negativnu odluku odlaže izvršenje rešenja, sve do momenta kada podnositelj zahteva bude obavešten o negativnoj odluci po žalbi.

4. Iz razloga politike tržišta rada države članice mogu dati prednost građanima Evropske unije i državljanima država potpisnica Sporazuma o evropskom ekonomskom prostoru, kao i državljanima trećih država koji legalno borave u državama članicama.

Član 12.

Stručno obrazovanje

Države članice mogu dozvoliti azilantima pristup stručnom obrazovanju bez obzira na to da li im je omogućen pristup tržištu rada.

Pristup stručnom obrazovanju koje je predviđeno ugovorom o zapošljavanju zavisice od prava podnosioca zahteva na pristup tržištu rada u skladu sa članom 11.

Član 13.

Opšta pravila o materijalnim uslovima za prijem i zdravstvenom zbrinjavanju

1. Države članice će podnositeljima zahteva obezbediti pristup materijalnim uslovima za prijem prilikom podnošenja zahteva za azil.

2. Države članice će doneti propise o materijalnim uslovima za prijem nužnim za obezbeđenje odgovarajućeg životnog standarda podnosioca zahteva, kojima se može obezbediti i njihovo izdržavanje.

Države članice će obezbediti adekvatan životni standard koji je potreban u posebnim uslovima u kojima se nalaze lica sa posebnim potrebama, u skladu sa članom 17, kao i u vezi sa okolnostima u kojoj se nalaze pritvorena lica.

3. Države članice mogu ustanoviti pravo na sve ili na pojedine materijalne uslove za prijem i na zdravstveno zbrinjavanje pod uslovom da podnositelj zahteva nema dovoljno sredstava da sebi obezbedi odgovarajući životni standard i zaštitu zdravlja.

4. Države članice mogu zahtevati od podnosioca zahteva da pokrije troškove ili da doprinese pokriću materijalnih troškova prijema i zdravstvenog zbrinjavanja koji su obezbeđeni na osnovu ove direktive, u skladu sa odredbama stava 3, ukoliko podnositelj zahteva ima dovoljno sredstava, npr. ukoliko je bio zaposlen u određenom vremenskom periodu.

Ukoliko se ustanovi da je podnositelj zahteva imao dovoljno sredstava da pokrije materijalne troškove prijema i zdravstvenog zbrinjavanja, u vreme kada je bilo potrebno zadovoljiti osnovne potrebe, države članice mogu od azilanta zahtevati povraćaj sredstava.

5. Materijalni uslovi za prijem mogu biti pruženi u naturi ili u vidu finansijskih davanja ili vaučera ili kao kombinacija ovih vidova.

U slučajevima kada države članice obezbeđuju materijalne uslove prijema u vidu finansijskih davanja ili vaučera, njihov iznos određivaće se u skladu sa principima navedenim u ovom članu.

Član 14.

Oblici materijalnih uslova za prijem

1. Kada se smeštaj obezbeđuje uaturi, onda to treba da bude na jedan od sledećih načina ili njihovom kombinacijom:
 - (a) u prostorijama koje se koriste za smeštaj podnosilaca zahteva tokom razmatranja zahteva za dobijanje azila podnetih na granici;
 - (b) u centrima za smeštaj koji obezbeđuju adekvatan životni standard;
 - (c) u privatnim kućama, stanovima, hotelima i drugim prostorijama koje se adaptiraju za smeštaj podnosilaca zahteva.
2. Države članice postaraće se da, uz smeštaj obezbeđen na osnovu stava 1(a), (b) i (c), podnosiocu zahteva budu obezbeđeni i:
 - (a) zaštita njihovog porodičnog života;
 - (b) mogućnost komunikacije sa rođacima, pravnim savetnicima i predstavnicima Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR) i nevladinih organizacija koje priznaje država članica.Države članice će naročitu pažnju posvetiti sprečavanju napada na telesni integritet u prostorijama i centrima za smeštaj koji se pominju u stavu 1(a) i (b).
3. Države članice će obezbediti, ako je to prikladno, zajednički smeštaj maloletne dece podnosioca zahteva ili maloletnih podnosilaca zahteva i njihovih roditelja ili odraslih članova porodice koji su za njih odgovorni bilo po osnovu prava ili običaja.
4. Države članice će obezbediti premeštanje podnosilaca zahteva iz jednog objekta za smeštaj u drugi samo kada je to neophodno. Država članica će omogućiti podnosiocu zahteva da obavesti svoje pravne zastupnike o prelasku u drugi centar i adresi tog centra.
5. Lica koja rade u centrima za smeštaj biće adekvatno edukovana i vezana principom tajnosti o svim informacijama do kojih dođu tokom radnog angažovanja na način određen unutrašnjim pravom.
6. Države članice mogu podnosiocima zahteva uključiti u odlučivanje o upravljanju materijalnim sredstvima i o drugim aspektima života, kroz savetodavne odbore ili veća koja predstavljaju stanovnike tih centara.
7. Pravnim savetnicima ili savetodavcima azilanata i predstavnicima Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice ili nevladinim organizacijama koje odredi UNHCR, a priznaje država članica, biće omogućen pristup centrima za smeštaj i drugim objektima u kojima su azilanti smešteni kako bi im se mogla pružiti pomoć. Ograničenje pristupa može biti nametnuto samo iz razloga bezbednosti centara, objekata i azilanata.
8. U izuzetnim slučajevima države članice mogu odrediti oblike materijalnih uslova za prijem koji će biti drugačiji od onih definisanih ovim članom, a koji će važiti u razumnom, što je moguće kraćem, roku u slučaju da:
 - se ukaže potreba za početnom procenom specifičnih potreba podnosioca zahteva,
 - materijalni uslovi za prijem, kako su definisani ovim članom, nisu raspoloživi na određenom geografskom području,
 - su postojeći raspoloživi smeštajni kapaciteti privremeno zauzeti,
 - je azilant u pritvoru ili da mu je kretanje ograničeno na pograničnu postaju.Navedeni, različiti uslovi moraju zadovoljavati osnovne potrebe.

Član 15.

Zdravstveno zbrinjavanje

1. Države članice će obezbediti potrebno zdravstveno zbrinjavanje podnosiocima zahteva, koje će uključivati barem zbrinjavanje u hitnim slučajevima i osnovno lečenje.
2. Države članice će obezbediti potrebnu zdravstvenu i drugu pomoć podnosiocima zahteva koji imaju posebne potrebe.

POGLAVLJE III SMANJENJE ILI USKRAĆIVANJE USLOVA ZA PRIJEM

Član 16.

Smanjenje ili uskraćivanje uslova za prijem

1. Države članice mogu da ublaže ili uskrate uslove za prijem u sledećim slučajevima:

(a) ako podnosilac zahteva:

- napusti mesto boravka koje mu je odredio nadležni organ bez prethodnog obaveznog obaveštenja, ili bez dozvole nadležnog organa, ili
- ne poštuje obavezu redovnog javljanja nadležnom organu, ili obaveze davanja informacija, ili se ne odazove na pozive za razgovor u vezi sa postupkom odlučivanja o azilu u razumnom roku definisanom unutrašnjim pravom, ili
- je već podneo zahtev za dobijanje azila u istoj državi članici.

Kada je podnosilac zahteva pronađen, ili kada se sam dobrovoljno prijavi nadležnom organu, biće doneta odluka koja će uzeti u obzir razloge njegovog/njenog nestanka, u vezi sa obnovom davanja dela ili svih uslova za prijem;

(b) kada je podnosilac zahteva utajio finansijska sredstva i, prema tome, neopravdano iskoristio materijalne uslove za prijem.

Ukoliko se dokaže da podnosilac zahteva ima dovoljno sredstava da zadovolji materijalne uslove prijema i troškove zdravstvenog zbrinjavanja, države članice mogu zahtevati od azilanta da refundira troškove.

2. Države članice mogu uskratiti uslove prijema u slučajevima kada azilant ne dokaže da je zahtev za dobijanje azila podneo u najkraćem razumno mogućem roku nakon ulaska u državu članicu.

3. Države članice mogu odrediti sankcije za ozbiljne povrede propisa koji važe u centrima za smeštaj, kao i u slučajevima ozbiljnog nasilničkog ponašanja.

4. Odluke o snižavanju, uskraćivanju ili odbijanju uslova za prijem ili o sankcijama pomenutim u stavovima 1, 2. i 3. donose se pojedinačno, objektivno i nepristrasno uz obavezno obrazloženje. Odluke će se zasnivati na okolnostima slučaja u kojem se nalazi konkretno lice, naročito kad su u pitanju lica na koja se odnosi član 17, uzimajući u obzir princip proporcionalnosti. Države članice će uvek obezbediti hitno zdravstveno zbrinjavanje.

5. Države članice će se pobrinuti da materijalni uslovi za prijem ne budu uskraćeni ili smanjeni pre donošenja negativne odluke.

POGLAVLJE IV ODREDBE KOJE SE ODOSE NA LICA SA POSEBNIM POTREBAMA

Član 17.

Opšte načelo

1. Države članice će uzeti u obzir posebne okolnosti u kojima se nalaze ugrožena lica poput maloletnika, dece bez pratnje odraslih, invalida, starih lica, trudnica, samohranih roditelja sa maloletnom decom i lica koja su preživela torturu, silovanje ili neki drugi ozbiljan oblik psihološkog, fizičkog ili seksualnog nasilja, prilikom zakonske implementacije odredbi Direktive iz Poglavlja II – materijalni uslovi za prijem i zdravstveno zbrinjavanje.

2. Stav 1. primenivaće se samo na lica za koja se posle pojedinačne procene njihove situacije ustanovi da imaju posebne potrebe.

Član 18.

Maloletna lica

1. Pri sprovođenju ove direktive, u delu koji se odnosi na maloletna lica, države članice će pre svega voditi brigu o najboljem interesu deteta.

2. Države članice obezbediće pristup ustanovama za rehabilitaciju onim maloletnim licima koja su bila žrtve bilo kog vida zlostavljanja, nemara, eksploatacije, torture ili surovog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili koja su pretrpela oružani sukob. Države članice će obezbediti adekvatnu negu duševnog zdravlja i stručne savete kada

za tim postoji potreba.

Član 19.

Maloletna lica bez pratnje odraslih

1. Države članice će, što je pre moguće, preduzeti mere da obezbede deci bez pratnje odraslih zastupanje posredstvom zakonskog staratelja, ili, tamo gde je potrebno, zastupanje od strane organizacije odgovorne za brigu i blagostanje maloletnika, ili neki drugi vid odgovarajućeg zastupanja. Nadležni organi redovno će vršiti procenu stanja.

2. Deca bez pratnje odraslih koja podnesu zahtev za dobijanje azila će, od trenutka prijema na teritoriju do trenutka kada su prisiljena da napuste državu članicu u kojoj je podnet zahtev za dobijanje azila, biti smeštena:

(a) kod punoletnih rođaka;

(b) kod hraniteljske porodice;

(c) u centrima za smeštaj specijalno namenjenim maloletnim licima;

(d) u drugim odgovarajućim vidovima smeštaja.

Države članice mogu maloletna lica bez pratnje odraslih stara 16 ili više godina smestiti u centre za smeštaj namenjene odraslim azilantima.

U meri u kojoj je to moguće, braća i sestre neće biti razdvajani, uzimajući u obzir najbolje interese maloletnih lica i, naročito, njihovu starost i stepen zrelosti. Promena boravka maloletnih lica bez pratnje odraslih biće svedene na minimum.

3. Države članice, najbolje štiteći interese maloletnih lica, uložiće napore da uđu u trag članovima njihovih porodica što je pre moguće. U slučajevima potencijalne opasnosti po život ili integritet maloletnog lica ili njegovih/njenih bližnjih rođaka, a naročito ukoliko su ostali u zemlji porekla, mora se voditi računa da prikupljanje, obrada i razmena informacija o tim licima bude poverljiva i da njihova bezbednost ne bi bila ugrožena.

4. Oni koji rade sa maloletnim licima bez pratnje moraju imati odgovarajuću edukaciju o njihovim potrebama i biće vezani načelom tajnosti u pogledu svih informacija do kojih dođu tokom obavljanja zadataka, kako je određeno unutrašnjim pravom.

Član 20.

Žrtve torture i nasilja

Države članice će obezbediti neophodnu negu lica koja su pretrpela torturu, silovanje ili neko drugo nasilje, ukoliko je to potrebno.

POGLAVLJE V POSTUPAK PO ŽALBI

Član 21.

Žalbe

1. Države članice će obezbediti pravo na žalbu protiv negativnih odluka u vezi sa davanjem beneficija na osnovu ove direktive, ili protiv pojedinačnih odluka donetih na osnovu člana 7, u postupku propisanom unutrašnjim pravom. Pravo na žalbu i sudska zaštita moraju biti obezbeđeni bar u poslednjem stepenu odlučivanja.

2. Postupak pristupa pravnoj pomoći u takvim slučajevima biće regulisan unutrašnjim pravom.

POGLAVLJE VI POBOLJŠANJE EFIKASNOSTI SISTEMA PRIJEMA

Član 22. **Saradnja**

Države članice će redovno obavještavati Komisiju o podacima, obrađenim po polu i starosti, koji se odnose na broj lica na koja se primenjuju uslovi prijema i davati pune informacije o vrsti, nazivu i obliku dokumenata koja izdaju na osnovu člana 6.

Član 23. **Upravljanje, praćenje i sistem kontrole**

Države članice će, uz dužno poštovanje svog ustavnog uređenja, obezbediti odgovarajuće upravljanje, kao i praćenje i kontrolu obezbeđenih uslova prijema.

Član 24. **Osoblje i sredstva**

1. Države članice će preduzeti odgovarajuće mere kako bi organi i druge organizacije zadužene za sprovođenje ove direktive dobile potrebnu obuku o potrebama azilanata muškog i ženskog pola.
2. Države članice izdvojiće odgovarajuća sredstva kako bi obezbedile adekvatnu implementaciju ove direktive.

POGLAVLJE VII ZAVRŠNE ODREDBE

Član 25. **Izveštaji**

Komisija će do 6. avgusta 2006. godine podneti izveštaj o primeni ove direktive i predložiti Evropskom parlamentu i Savetu neophodne izmene.

Države članice će do 6. februara 2006. godine poslati Komisiji sve informacije potrebne za sastavljanje izveštaja, uključujući i statističke podatke definisane članom 22.

Po podnošenju izveštaja, Komisija će podnositi izveštaje Evropskom parlamentu i Savetu o primeni ove direktive najmanje jednom u pet godina.

Član 26. **Unošenje u unutrašnji pravni poredak**

1. Države članice će doneti zakone, uredbe i administrativne propise koji su potrebni radi implementacije ove direktive, najkasnije do 6. februara 2005. godine. One će o ovim merama odmah obavestiti Komisiju. Implementirajući propisi će posebno navesti Direktivu kao osnov, ili će takvim propisima, prilikom njihovog zvaničnog objavljivanja, pridružiti informaciju o Direktivi. Način na koji će to biti učinjeno, biće određen unutrašnjim pravom država članica.
2. Države članice obavestiće Komisiju o tekstu domaćih propisa koje su usvojile i koji se odnose na implementaciju ove direktive.

Član 27.
Stupanje na snagu

Ova direktiva stupa na snagu na dan svoga objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije (Official Journal of the European Union)*.

Član 28.
Adresati

Adresati ove direktive jesu države članice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Evropske unije.